

รายงานการพิจารณาศึกษา

เรื่อง

ความสัมพันธ์และปัญหาพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา

โดย

คณะกรรมการการต่างประเทศ

วุฒิสภา

กองกรรมาธิการ
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

THAI NATIONAL ASSEMBLY LIBRARY

3961142476

(สำเนา)

ที่ สว 0009/(ร 69)

วุฒิสภา

ถนนอุทองใน กทม. 10300

16 สิงหาคม 2544

เรื่อง รายงานการพิจารณาศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์และปัญหาพื้นที่ชายแดนไทย - กัมพูชา

กราบเรียน ประธานวุฒิสภา

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายงานการพิจารณาศึกษา ของคณะกรรมการการต่างประเทศ จำนวน 1 ชุด

ด้วยในคราวประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ 4 เมื่อวันศุกร์ที่ 25 สิงหาคม 2543 ที่ประชุม ได้
มีมติตั้งคณะกรรมการการต่างประเทศขึ้นเพื่อพิจารณา สอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ อันอยู่ในอำนาจ
หน้าที่ของสภาแล้วรายงานต่อสภา ทั้งนี้ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
ซึ่งกรรมาธิการคณะนี้ประกอบด้วย

1. นายไกรศักดิ์ ชุณหะวัณ	ประธานคณะกรรมการ
2. นายวิบูลย์ แซ่มชื่น	รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
3. นางเพ็ญศักดิ์ จักขุจินดา	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
4. นายอิสรอน มะธูลีสม	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม
5. นายวิทยา มะเสนา	โฆษกคณะกรรมการ
6. นายเกษม รุ่งธนเกียรติ	7. คุณหญิงจินตนา สุขุมาก
8. นายดำรง พุฒตาล	9. นายทองใบ ทองเปาด์
10. นายนพตล สมบูรณ์	11. พลเอก บัณฑิตย์ มลายอริสุนย์
12. นายปรีดี หิรัญพฤกษ์	13. นางมลิวลย์ เงินหมื่น
14. นายสมเกียรติ อ่อนวิมล	15. นายอุทัยพันธุ์ สงวนเสริมศรี
16. นายนิคม เขาว์กิตติโสภณ	เลขาธิการคณะกรรมการ
17. นายพีศรุตดิน บอดอ	รองเลขาธิการคณะกรรมการ

ต้นฉบับเป็นหน้าว่าง

บัดนี้ คณะกรรมการได้พิจารณาศึกษา เรื่อง ความสัมพันธ์และปัญหาพื้นที่ชายแดน
ไทย - กัมพูชา เสร็จเรียบร้อยแล้ว โดยแบ่งออกเป็น

1. บทนำ
2. ความสัมพันธ์ไทย - กัมพูชา : มิติใหม่
3. ปัญหาพื้นที่ชายแดนไทย - กัมพูชา : กรณีจังหวัดสระแก้ว
4. ปัญหาพื้นที่ชายแดนไทย - กัมพูชา : กรณีจังหวัดสุรินทร์
5. ปัญหาพื้นที่ชายแดนไทย - กัมพูชา : กรณีจังหวัดจันทบุรี
6. ปัญหาพื้นที่ชายแดนไทย - กัมพูชา : กรณีจังหวัดตราด
7. บทส่งท้าย

จึงกราบเรียนมาเพื่อให้โปรดนำเสนอที่ประชุมวุฒิสภาเพื่อพิจารณารายงานการพิจารณา
ศึกษาของคณะกรรมการต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ลงชื่อ) ไกรศักดิ์ ชุณหะวัณ
(นายไกรศักดิ์ ชุณหะวัณ)
ประธานคณะกรรมการการต่างประเทศ

สำเนาถูกต้อง

(นายนิคม เขาว์กิตติโสภณ)
เลขานุการคณะกรรมการ

กองกรรมการ
โทร 2441572, 2441670
โทรสาร 2441572

อ้อมเดือน ทิมพ์
นวนันทน์/พีระพจน์ ทาน

ต้นฉบับเป็นหน้าว่าง

ความเป็นมา

ตามที่ที่ประชุมวุฒิสภาได้มีมติตั้งคณะกรรมการการต่างประเทศ เพื่อพิจารณาสอบสวน และศึกษาเรื่องใด ๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของสภาแล้วรายงานต่อสภา นั้น

ในช่วงเวลาที่ผ่านมา คณะกรรมการได้พิจารณาเห็นว่ากิจการด้านการต่างประเทศ นั้น มีความเชื่อมโยงกับปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ความมั่นคง และ วัฒนธรรมจึงเป็นที่มาต่อการดำเนินการกิจของคณะกรรมการ ในการติดตามสถานการณ์ต่าง ๆ ของโลก อย่างใกล้ชิดในทุก ๆ ด้านที่เกี่ยวข้อง

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อพิจารณาศึกษาปัญหาความสัมพันธ์ของไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน และติดตาม สถานการณ์โลก ทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ความมั่นคง และวัฒนธรรม
๒. เพื่อติดตามสถานการณ์ในด้านต่าง ๆ กับบทบาทของไทยในเวทีระหว่างประเทศ และ เวทีโลก
๓. เพื่อสรุปสถานการณ์ต่าง ๆ ในรอบปีเสนอต่อวุฒิสภา และคณะรัฐมนตรีในอันที่จะเป็น การแสดงจุดยืนของคณะกรรมการต่อประเด็นปัญหาและนโยบายต่างประเทศ

การดำเนินการ

คณะกรรมการได้ดำเนินการในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องโดย

๑. ลงมติตั้งคณะช่วยงานของคณะกรรมการ ดังนี้
  - ๑.๑ นายเจริญ มะลุลิม เป็นที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการ
  - ๑.๒ นางณัฐา อินทวงศ์ เป็นผู้ชำนาญการประจำคณะกรรมการ
  - ๑.๓ นางเย็นฤดี สุภณวงษ์ เป็นนักวิชาการประจำคณะกรรมการ
  - ๑.๔ นายวีระศักดิ์ ปรภาวัฒน์เวช เป็นเลขานุการประจำคณะกรรมการ
๒. ตั้งที่ปรึกษากิตติมศักดิ์ ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ในด้าน ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจำนวนหนึ่ง โดยเชิญมาร่วมประชุมกับคณะกรรมการเพื่อให้ข้อมูลและชี้แจงแสดงความ คิดเห็นเป็นคราว ๆ ไป
๓. แต่งตั้ง นายพีระพจน์ รัตนมาลี วิทยากร ๕ ฝ่ายประชุม ๒ กองกรรมการ สำนักงาน เลขาธิการวุฒิสภา เป็นผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการตามข้อบังคับ ๙ เพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ ตามที่ คณะกรรมการมอบหมาย
๔. พิจารณาข้อมูล เอกสาร จากหน่วยงาน รวมทั้งเชิญบุคคล มาชี้แจงแสดงความคิดเห็นต่อ ประเด็นปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และประชุมพิจารณาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกันในเรื่อง ประเด็นปัญหา ต่าง ๆ รวมทั้งตั้งคณะทำงานย่อยติดตามอย่างต่อเนื่อง
๕. เดินทางไปศึกษาสถานการณ์ในพื้นที่ชายแดน โดยระดมแนวคิดต่อประเด็นต่าง ๆ จาก เจ้าหน้าที่ปฏิบัติและผู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้งจากภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน

ต้นฉบับเป็นหน้าว่าง

๖. เดินทางไปเยือนและกระชับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเพื่อเปิดความสัมพันธ์ระหว่างกันในมิติใหม่ขององค์กรนิติบัญญัติ และถึงแม้ว่าสภาพปัญหาเศรษฐกิจของประเทศทำให้วุฒิสภาถูกตั้งงบประมาณในการเดินทางไปเยือนต่างประเทศ แต่ด้วยเหตุที่ว่าคณะกรรมการพิจารณาเห็นว่า ภารกิจดังกล่าวมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง คณะกรรมการจึงยินยัตรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปเยือนต่างประเทศเองทั้งหมด

ผลการพิจารณาศึกษา

จากการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมการในช่วงเวลาที่ผ่านมา นั้น คณะกรรมการ ได้ติดตามประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับกิจการด้านการต่างประเทศเป็นจำนวนมากแต่เพื่อให้เห็นภาพชัดเจนเป็นเรื่อง ๆ ไป ในรายงาน เรื่อง ความสัมพันธ์และปัญหาพื้นที่ชายแดนไทย - กัมพูชา นี้ จึงมีเนื้อหาสำคัญประกอบด้วย บทนำ ความสัมพันธ์ไทย - กัมพูชา : มิติใหม่ ปัญหาพื้นที่ชายแดนไทย - กัมพูชา : กรณีจังหวัดสระแก้ว กรณีจังหวัดสุรินทร์ กรณีจังหวัดจันทบุรี กรณีจังหวัดตราด และบทส่งท้าย โดยมีรายละเอียดตามแนบ หนึ่ง คณะกรรมการ จะได้เสนอรายงานการพิจารณาศึกษาในประเด็นปัญหาอื่นอย่างต่อเนื่อง โดยแยกเป็นแต่ละเรื่องเป็นคราว ๆ ไป

สรุปการพิจารณาศึกษา

คณะกรรมการการต่างประเทศ วุฒิสภา ได้พิจารณาศึกษาเรื่องเกี่ยวกับกิจการด้านการต่างประเทศ ซึ่งเป็นความเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับนานาชาติและองค์การระหว่างประเทศ ทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ความมั่นคง สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม รวมทั้งปัญหาชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้าน เป็นสำคัญ

ในการนี้ คณะกรรมการขอรายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง ความสัมพันธ์และปัญหาพื้นที่ชายแดนไทย - กัมพูชา เพื่อให้วุฒิสภาทราบ

(นายนิคม เชาว์กิตติโสภณ)

เลขานุการคณะกรรมการ

ต้นฉบับเป็นหน้าว่าง

สารบัญ

	หน้า
บทนำ	1
ความสัมพันธ์ไทย - กัมพูชา : มิติใหม่	1
ปัญหาพื้นที่ชายแดนไทย - กัมพูชา : กรณีจังหวัดสระแก้ว	5
ปัญหาพื้นที่ชายแดนไทย - กัมพูชา : กรณีจังหวัดสุรินทร์	5
ปัญหาพื้นที่ชายแดนไทย - กัมพูชา : กรณีจังหวัดจันทบุรี	6
ปัญหาพื้นที่ชายแดนไทย - กัมพูชา : กรณีจังหวัดตราด	7
บทส่งท้าย	8
ภาคผนวก	

ต้นฉบับเป็นหน้าว่าง

ความสัมพันธ์และปัญหาพื้นที่ชายแดนไทย - กัมพูชา

*****

บทนำ

คณะกรรมการการต่างประเทศ ได้พิจารณาเห็นว่าแนวคิดหลักในด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศจะต้องสะท้อนผลประโยชน์ของประเทศชาติประชาชน และจะต้องสะท้อนภาพวัฒนธรรมและอุดมการณ์ของผู้คนในยุคสมัย ขณะเดียวกันองค์กรที่ทำหน้าที่ดำเนินนโยบายหรือองค์กรที่ควบคุมตรวจสอบ ก็จะต้องมีความกล้าหาญที่จะวิพากษ์วิจารณ์ วิถีคิด วิถีทำงานต่อแนวนโยบายที่มีผลต่อประเทศชาติ

ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาเป็นการดำเนินการโดยรัฐบาลผ่านกระทรวงการต่างประเทศเป็นส่วนใหญ่ อันเป็นการสร้างความสัมพันธ์แต่เพียงมิติเดียว คณะกรรมการการต่างประเทศได้พิจารณาเห็นว่า การเปิดความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในทางนิติบัญญัติจะเป็นก้าวใหม่ที่สำคัญในการสถาปนาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแทนของประชาชนต่อประชาชน

การดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้านเป็นประเด็นที่คณะกรรมการการต่างประเทศให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง และราชอาณาจักรกัมพูชาก็เป็นประเทศเพื่อนบ้านประเทศหนึ่งที่มีความสำคัญ ดังนั้น คณะกรรมการจึงได้พยายามสถาปนาการสร้างความสัมพันธ์โดยองค์กรนิติบัญญัติ และสิ่งที่เป็นภารกิจสืบเนื่องต่อจากการเปิดมิติความสัมพันธ์ในทางนิติบัญญัติกับกัมพูชาในระดับมหภาคแล้วก็คือการเข้าไปศึกษาประเด็นปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในบริเวณพื้นที่ชายแดน

ความสัมพันธ์ไทย - กัมพูชา : มิติใหม่

ด้วยเหตุที่ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้านเป็นเรื่องที่ควรพิจารณาเป็นอันดับต้น ๆ เนื่องจากเพื่อนบ้านนั้นจะเป็นทั้งปัญหาและโอกาสในเวลาเดียวกัน เป็นเหตุให้คณะกรรมการการต่างประเทศ เดินทางไปเปิดความสัมพันธ์ระหว่างไทย-กัมพูชา ในมิติตัวแทนของประชาชน โดยได้เข้าเยี่ยมคารวะสมเด็จพระเจีย ชิม รักษาการประมุขแห่งรัฐ (ACTING HEAD OF STATE) และประธานวุฒิสภา สมเด็จฮุน เซิน นายกรัฐมนตรี และผู้แทนของประธานรัฐสภาพบปะสนทนาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการโยธาและการคมนาคม เข้าร่วมประชุมและแลกเปลี่ยนความเห็นกับคณะกรรมการถาวร

ต่าง ๆ ของวุฒิสภา เช่น คณะกรรมาธิการการต่างประเทศและความร่วมมือระหว่างประเทศ คณะกรรมาธิการการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม และการท่องเที่ยว คณะกรรมาธิการสิทธิมนุษยชนและรับเรื่องร้องทุกข์ คณะกรรมาธิการเศรษฐกิจ และการลงทุน คณะกรรมาธิการการเกษตรการพัฒนาชนบท และสิ่งแวดล้อม คณะกรรมาธิการกิจการสาธารณสุข การสื่อสารและโทรคมนาคม และอื่น ๆ รวมทั้งพบปะสนทนาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเอกอัครราชทูตและเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ของไทยในกัมพูชา ซึ่งมีประเด็นต่าง ๆ ที่น่าสนใจ โดยสรุปได้ ดังนี้

1. ราชอาณาจักรกัมพูชานั้น ฝ่ายบริหารของกัมพูชาเกิดขึ้นภายหลังการเลือกตั้งทั่วไป โดยการรวมสมาชิกจากพรรค CPP ของสมเด็จพระนโรดม รณฤทธิ์ ร่วมกันจัดตั้งรัฐบาล โดยสมเด็จพระนโรดม รณฤทธิ์ ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีและมีพรรคสมรังสีเป็นฝ่ายค้าน ส่วนฝ่ายนิติบัญญัติ ซึ่งประกอบด้วย สภาผู้แทนราษฎร ประกอบด้วยสมาชิกจากพรรค CPP จำนวน 64 คน พรรค FUNCINPEC จำนวน 43 คน และพรรคสมรังสี จำนวน 15 คน มาจากการเลือกตั้ง โดยมีสมเด็จพระนโรดม รณฤทธิ์ เป็นประธานรัฐสภาและวุฒิสภา ที่สมาชิกวุฒิสภามาจากตัวแทนของพรรค CPP จำนวน 31 คน พรรค FUNCINPEC จำนวน 21 คน พรรคสมรังสี จำนวน 7 คน และจากพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งจำนวน 2 คน โดยมีสมเด็จพระเจี๊ยะ ซิม เป็นประธานวุฒิสภา รวมทั้ง กัมพูชาเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มอาเซียนและเป็นสมาชิกในองค์การรัฐสภาระหว่างประเทศทั้งใน IPU AIPO และ APPU อีกด้วย

2. การที่กัมพูชามีอาณาบริเวณอยู่ระหว่างเวียดนามกับไทยนั้น เป็นเรื่องที่ต้องพิจารณาในแง่ภูมิรัฐศาสตร์ ต่อการวางตัวของกัมพูชาเอง รวมทั้งปมปัญหาในอดีต คือ การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ระหว่างคนกัมพูชาด้วยกัน ซึ่งผลสะท้อนมาจนถึงทุกวันนี้ที่ทำให้เห็นได้ชัดว่า มีความแตกแยกภายในอยู่ลึก ๆ รวมทั้ง มีความพยายามในการปลุกแนวความคิดชาตินิยมในกัมพูชาจากนายสม รังสี สิ่งประเทศไทยต้องพิจารณาก็คือ ท่าทีของไทยและการวางตัวบนความขัดแย้งภายในของกัมพูชาดังกล่าวด้วย

3. กรณีที่เกี่ยวกับการไม่มีเครื่องบินของบริษัท การบินไทย จำกัด เปิดเส้นทางการบินตามเส้นทางกรุงเทพ ฯ - เสียมเรียบ นั้น เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสิทธิการบิน โดยประเทศไทยมีเครื่องบินของบริษัทบางกอกแอร์เวย์ จำกัด ดำเนินกิจการด้านการบินในเส้นทางดังกล่าวแล้ว รวมทั้งในกรณีที่มีการปิดกิจการสาขาของธนาคารไทยในกัมพูชา นั้น เป็นเหตุผลอันเนื่องมาจากการที่รัฐบาลกัมพูชาต้องการให้ธนาคารพาณิชย์ในกัมพูชาทุกแห่งเพิ่มทุนภายหลังจากวิกฤตเศรษฐกิจ โดยมีเป้าหมาย คือ การทำให้ภาคการธนาคารเข้มแข็ง ส่งผลให้ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารกรุงไทย ธนาคารไทยพาณิชย์ ธนาคารกสิกรไทยในพนมเปญ ต้องทบทวนถึงความคุ้มทุน และความเป็นไปได้ที่จะดำเนินการต่อ แต่ในที่สุดก็ต้องปิดกิจการ

4. การมีสถานเอกอัครราชทูตแห่งใหม่ ซึ่งมีขนาดใหญ่โตกว้างขวาง นั้น อาจทำให้มองได้ใน 2 ลักษณะ โดยมุมมองแรกอาจมองว่า เป็นการสร้างสถานทูตที่ใหญ่โตเกินความจำเป็นทั้ง ๆ ที่มีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานอยู่ไม่มากนัก แต่ในอีกมุมมองหนึ่งอาจมองได้ว่า เป็นการสร้างความเชื่อมั่นต่อประเทศไทยในอันที่จะทำให้เห็นว่าไทยมุ่งมั่นที่จะสร้างเสริมความสัมพันธ์ระหว่างไทย - กัมพูชาให้มั่นคงถาวรต่อไปในอนาคต

5. กรณีปัญหาการปักปันเขตแดน นั้น คงต้องมีการเร่งรัดในการดำเนินการปักปันเขตแดนต่อไปซึ่งทั้งสองฝ่ายได้มีตัวแทนในเรื่องดังกล่าวในหลายระดับทั้งระดับท้องถิ่นและภูมิภาคอยู่แล้ว แต่เนื่องจากกระยะทางที่ค่อนข้างมากจึงคงเป็นไปได้ในลักษณะที่ค่อยเป็นค่อยไป สิ่งที่ต้องพิจารณาในอันดับต่อไปก็คือ การพิจารณาถึงพื้นที่ทางทะเลในอ่าวไทย ซึ่งในหลายส่วนหลายบริเวณยังมีปัญหาเรื่องการทับซ้อนกัน

ของพื้นที่ ดังนั้น ทางออกต่อประเด็นปัญหาดังกล่าว ควรจะได้พิจารณาถึงการทำประโยชน์ร่วมกันในทรัพยากรทางทะเล ซึ่งมีความเป็นไปได้ง่ายกว่าต่อการแบ่งปันผลประโยชน์ หรือใช้ประโยชน์ในทางทะเลร่วมกันในลักษณะ Joint Development Area เป็นต้น

6. การส่งมอบวัตถุโบราณ ที่ทางรัฐบาลไทยได้ดำเนินการช่วยเหลือรัฐบาลกัมพูชาในการปราบปรามการลักลอบขนวัตถุโบราณออกไปขาย รวมทั้งประเทศไทยได้ช่วยดำเนินการในการติดตามและจัดการกับขบวนการดังกล่าว ตลอดจนได้มีการส่งมอบคืนให้กับกัมพูชา นั้น เป็นเรื่องที่ดีต่อการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างไทย - กัมพูชาเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งทางการกัมพูชาหวังว่าจะได้รับความร่วมมือต่อเรื่อง ดังกล่าวต่อไปเป็นอย่างดี

7. การทำลายทุ่นระเบิดเพื่อมนุษยธรรม จากการศึกษาที่ปรากฏว่ายังคงมีทุ่นระเบิดที่หลงเหลือจากสงครามจำนวนมากมายมหาศาล โดยเฉพาะตามแนวบริเวณชายแดนไทย - กัมพูชา ซึ่งคาดการณ์ว่าหากดำเนินการทำลายหรือเก็บกู้ทุ่นระเบิดด้วยอัตราที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนั้น คงต้องใช้เวลาประมาณ 10 ปีสำหรับตามแนวชายแดนไทย และคงต้องใช้เวลาไม่น้อยกว่า 30 ปี ที่จะดำเนินการในกัมพูชาให้แล้วเสร็จ

8. ด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว ควรที่รัฐบาลกัมพูชาจะได้ให้ความสำคัญกับเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างยิ่ง ดังตัวอย่างจากประเทศไทยที่รายได้จำนวนมหาศาลของประเทศได้มาจากการท่องเที่ยวและยังเป็นรายได้ที่สำคัญต่อการแก้ไขปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจของไทยอีกด้วยประกอบกับพหุชาเองมีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวในเชิงวัฒนธรรมจำนวนมาก เช่น นครวัด นครธม ซึ่งคนทั่วโลกต้องการที่จะได้ออกมาเที่ยวชม รวมทั้งคนไทยเองด้วย ดังนั้น การสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น ที่พักเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวถนนหนทางเพื่อไปยังแหล่งท่องเที่ยว การให้บริการด้านการสื่อสารโทรคมนาคม การอำนวยความสะดวกในการตรวจคนเข้าเมือง และอื่น ๆ ควรที่จะได้รับการพิจารณาอย่างเร่งด่วน

9. เนื่องจากในบริเวณพื้นที่ชายแดนของกัมพูชาที่ติดกับประเทศไทยแต่อยู่ห่างจากพรมแดนเป็นอย่างมาก แม้ว่าประชาชนกัมพูชาจะสามารถผลิตผลผลิตทางการเกษตรได้เป็นอย่างมาก แต่การขนส่งไปพรมแดนยังมีปัญหาและต้องใช้เวลาในการขนส่งมาก อีกทั้งอาจมีการนำเสียได้ง่าย จึงขอรับการสนับสนุนจากประเทศไทยช่วยเปิดช่องทางให้สินค้าทางการเกษตรของกัมพูชาได้เข้ามาในประเทศไทย ซึ่งการช่วยซื้อผลผลิตทางการเกษตรจากประชาชนตามแนวชายแดนอันจะเป็นการช่วยเหลือประชาชนกัมพูชาตามบริเวณพื้นที่ชายแดนได้โดยตรง

10. ตามที่คณะกรรมการการต่างประเทศได้มีการจัดสัมมนาปัญหาพื้นที่ชายแดนตามบริเวณชายแดนไทย - กัมพูชา ในครั้งนี้ จึงได้มีการขอเชิญผู้แทนรัฐสภาของกัมพูชาเข้าร่วมการประชุมสัมมนาปัญหาพื้นที่ชายแดนดังกล่าว ในระหว่างวันที่ 21 - 22 เมษายน 2544 ณ จังหวัดจันทบุรี เพื่อเป็นการร่วมกันศึกษาประเด็นปัญหาต่าง ๆ ตามบริเวณแนวชายแดนในอันที่จะได้ร่วมกันแก้ไขปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ต่อไป ซึ่งได้รับการตอบรับจากผู้แทนรัฐสภาของกัมพูชาเป็นอย่างดี

11. การสร้างถนนตามเส้นทางอรัญประเทศ - ปอยเปต - เสียมเรียบ เส้นทางช่องจอม - สำโรง - เสียมเรียบ และเส้นทางสายอื่น ๆ ในกัมพูชา นั้น ประเทศไทยยินดีให้การสนับสนุน แต่ต้องเป็นไปด้วยความต้องการของรัฐบาลกัมพูชา โดยขอให้กัมพูชาเสนอเรื่องดังกล่าวผ่านมายังรัฐบาลไทยและกระทรวงคมนาคม ซึ่งคณะกรรมการจะได้ให้การสนับสนุนต่อเรื่องดังกล่าว ในขั้นนี้ขอให้ข้อมูลเบื้องต้นว่าประเทศไทยมีความพร้อมที่จะสนับสนุนทั้งบุคลากรและงบประมาณ

12. การแลกเปลี่ยนในเชิงวัฒนธรรมเป็นอีกเรื่องหนึ่งที่ควรได้รับการพิจารณา ซึ่งควรที่ทั้งสองประเทศจะได้มีการแลกเปลี่ยนกันทางวัฒนธรรม อันจะเป็นการเสริมสร้างความสัมพันธ์ของทั้งสองประเทศเนื่องจาก กัมพูชาเป็นประเทศที่ร่ำรวยในวัฒนธรรม และเป็นแหล่งอารยธรรมเก่าแก่ในภูมิภาคนี้ ซึ่งน่าจะเป็นสิ่งที่ดีต่อการแลกเปลี่ยนในเชิงวัฒนธรรมกับไทยที่อยู่ในสายธารวัฒนธรรมอันเดียวกัน รวมทั้ง การแลกเปลี่ยนกันทางการศึกษา ก็เป็นอีกเรื่องที่ควรจะได้พิจารณาในอันที่จะช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างไทย - กัมพูชาในระยะยาวอีกด้วย

13. การก่อการร้ายระหว่างประเทศ ซึ่งรัฐบาลกัมพูชาได้ส่งบัญชีรายชื่อผู้ก่อการร้ายที่ทางการกัมพูชาต้องการตัวเป็นอย่างยิ่ง และขอให้คณะกรรมการไต่ให้การสนับสนุนในการส่งตัวคืนให้กับรัฐบาลกัมพูชา ซึ่งเป็นการเคลื่อนไหวของบุคคลที่ถือสัญชาติประเทศที่สาม แล้วใช้พื้นที่ในประเทศไทย ดำเนินการในการต่อต้านและโจมตีรัฐบาลกัมพูชา โดยเฉพาะนายซุน ยาสีทธิ์ หัวหน้าขบวนการนักต่อสู้เพื่อเสรีภาพกัมพูชา (CFF) ที่พยายามล้มล้างรัฐบาลกัมพูชา ซึ่งเรื่องนี้ ไทยยินดีให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่ แต่เนื่องจากไทยเป็นประเทศเปิดเป็นข้อจำกัดอย่างหนึ่งนี้อาจทำให้ประเทศไทยกลายเป็นจุดเตรียมการในการดำเนินการที่ไม่เป็นผลดีต่อกัมพูชาได้ง่าย

14. ในด้านสิทธิมนุษยชนนั้น ผู้มีอำนาจคือผู้ละเมิดสิทธิมนุษยชนเสมอ แม้จนปัจจุบันก็ยังเป็นสิ่งที่ดำรงอยู่ โดยมีสิ่งที่เป็นปรากฏการณ์ใหม่ในโลกคือการละเมิดสิทธิมนุษยชนโดยสื่อมวลชนและในกัมพูชาเองก็เช่นกัน ในส่วนที่เกี่ยวกับองค์กรเอกชน (NGOs) ในกัมพูชานั้นมีอยู่ราว 200 กลุ่ม ซึ่งมีบทบาทมากยิ่งขึ้นเรื่อย ๆ โดยเฉพาะในชนบทที่ห่างไกล ชาวบ้านได้พึ่งพากลุ่มองค์กรดังกล่าวก่อนเจ้าหน้าที่ของรัฐ การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารก็มีมากพอสมควร แต่การเข้าสู่กระบวนการทางการเมืองในระบบที่เป็นทางการ ยังมีจำนวนน้อยและต้องผ่านระบบพรรคการเมืองเท่านั้น

15. การเพิ่มความสัมพันธ์ระหว่างกันผ่านทางฝ่ายนิติบัญญัติ น่าจะเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีในการที่วุฒิสภาไทยยินดีเป็นอย่างยิ่งที่จะมีการเยือนระหว่างกันทั้งวุฒิสภากัมพูชากับวุฒิสภาไทย รัฐสภาไทยกับรัฐสภาไทย รวมทั้งน่าจะเป็นแนวทางต่อการขยายการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างทั้งสองประเทศไปยังปริมณฑลอื่น ๆ เช่น องค์กรของภาคเอกชนกับภาคเอกชนของประเทศทั้งสอง หรือองค์กรภาคประชาชนกับองค์กรประชาชนของทั้งสองประเทศในมิติต่าง ๆ โดยไม่จำเป็นว่าจะต้องเป็นเพียงตัวแทนของรัฐบาลเท่านั้น

16. ในการเดินทางไปเยือนราชอาณาจักรกัมพูชาของคณะกรรมการการต่างประเทศ ผู้แทนของคณะกรรมการการต่างประเทศ วุฒิสภาแห่งประเทศไทย ได้ร่วมกับผู้แทนคณะกรรมการการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม และการท่องเที่ยว วุฒิสภาแห่งราชอาณาจักรกัมพูชา ได้ลงนามในแถลงการณ์ร่วมเพื่อประณามการทำลายพระพุทธรูป ศิลปวัตถุ และโบราณสถานโดยกลุ่มทาสีบันในประเทศอัฟกานิสถาน

ราชอาณาจักรกัมพูชาได้มีโอกาสเกิดขึ้นใหม่ ภายหลังโศกนาฏกรรมที่ร้ายแรงและยาวนาน ปัจจุบันกัมพูชา กำลังอยู่ในช่วงการฟื้นฟูประเทศภายใต้แนวคิดการปรองดองแห่งชาติ แต่ชีวิตทางการเมืองของประชาชนกัมพูชาเองคงยังมีอาจตัดขาดจากความเจ็บปวดและสูญเสียในอดีต นี่คือภูมิหลังอันสำคัญที่พึงตระหนัก อันจะทำให้มองเห็นและเข้าใจปัจจุบัน รวมทั้งต่อการคาดการณ์ความสัมพันธ์ไทย - กัมพูชาในอนาคต

ปัญหาพื้นที่ชายแดนไทย - กัมพูชา : กรณีจังหวัดสระแก้ว

การดำเนินภารกิจของคณะกรรมการการต่างประเทศ ในการพิจารณาศึกษาปัญหาพื้นที่ชายแดนไทย - กัมพูชา ณ จังหวัดสระแก้ว มีสภาพปัญหาที่สำคัญและข้อที่ควรพิจารณา ดังนี้

1. ช่องทางในการขนส่งสินค้าบริเวณจุดผ่านแดนถาวรคลองลึก - ปอยเปต อ.อรัญประเทศ ที่ค่อนข้างแคบ ทำให้การขนส่งสินค้าในระดับชาวบ้านเป็นไปอย่างไม่สะดวกรวมทั้ง ควรพิจารณาการขอขยายเวลาในการเปิดด่านเพื่อสนับสนุนการค้าชายและการส่งสินค้าไปยังกัมพูชา
2. ควรที่จะได้ให้การสนับสนุนในการสร้างถนนจากสระแก้ว - ปอยเปต - เสียมเรียบ ระยะทางประมาณ 159 กิโลเมตร ซึ่งปัจจุบันใช้เวลาในการเดินทางโดยรถยนต์ประมาณ 8 ชั่วโมง ซึ่งดูเหมือนว่าจะมีความพยายามในการสกัดกั้นจากบางประเทศมิให้มีให้การสร้างเส้นทางดังกล่าวเพราะจะเป็นเส้นทางสินค้าที่สำคัญของไทยไปยังกัมพูชา
3. ควรพิจารณาความเป็นไปได้ในการใช้เส้นทางรถไฟสายอรัญประเทศ - พนมเปญ - โฮจิมินห์ซิตี้ โดยเส้นทางรถไฟช่วงอรัญประเทศ - พนมเปญ เป็นเส้นทางเดิมที่มีอยู่แล้ว แต่ไม่ได้เปิดใช้งานและควรขยายโครงข่ายเส้นทางรถไฟจากพนมเปญไปยังโฮจิมินห์ซิตี้ เพื่อเชื่อมโยงไทย - กัมพูชา - เวียดนาม โดยเส้นทางรถไฟ
4. ปัญหาการลักลอบนำพันธุ์ไม้ของไทยส่งออกผ่านกัมพูชาอาจทำให้เกิดความเสียหายในอนาคตได้ การที่ฝ่ายกัมพูชามีมาตรการประกันราคาพืชผลทางการเกษตรอันเป็นการกีดกันสินค้าเกษตรของไทยสร้างความไม่เป็นธรรม และรัฐบาลไทยควรผ่อนผันให้มีการใช้แรงงานต่างด้าวในภาคการเกษตร
5. การค้าชายตามแนวชายแดนไม่มีระบบขั้นตอนที่เป็นมาตรฐาน จึงมักเกิดปัญหาการ ไม่ยอมชำระหนี้ ควรที่จะได้มีการตั้งหน่วยงานหรือกำหนดกติกาที่แก้ไขปัญหาดังกล่าว รวมทั้ง ระบบการคืนภาษีมูลค่าเพิ่มที่ล่าช้าอันเป็นปัญหาหนึ่งที่สำคัญอย่างยิ่ง

ปัญหาพื้นที่ชายแดนไทย - กัมพูชา : กรณีจังหวัดสุรินทร์

การดำเนินภารกิจของคณะกรรมการการต่างประเทศ ในการพิจารณาศึกษาปัญหาพื้นที่ชายแดนไทย - กัมพูชา ณ จังหวัดสุรินทร์ ได้มีการเดินทางไปศึกษาดูงานบริเวณด่านช่องจอม อำเภอ กาบเชิงและฝั่งโอรส์เสม็ด ราชอาณาจักรกัมพูชา รวมทั้งการรับฟังสภาพปัญหาต่าง ๆ มีสภาพปัญหาที่สำคัญ และข้อที่ควรพิจารณา ดังนี้

1. ควรพิจารณาความเป็นไปได้ในการให้เปิดด่านช่องจอม จ.สุรินทร์ เป็นด่านถาวร และเปิดจุดผ่านแดนเพิ่มขึ้นบริเวณจุดผ่านแดนช่องจันทร์กะจอม อ.บ้านกรวด จ.บุรีรัมย์ และจุดผ่านแดนช่องพระพะลี่ย อ.กันทรลักษ์ จ.ศรีสะเกษ
2. ปัญหาการใช้พื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และพื้นที่สงวนหวงห้ามของกรมทางหลวง ในการดำเนินโครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณด่านชายแดนช่องจอม
3. เสนอให้มีการพิจารณาก่อสร้างถนนสายช่องจอมถึงจังหวัดเสียมเรียบของกัมพูชา รวมทั้งขอให้เปิดเส้นทางการบินพาณิชย์จากกรุงเทพ - สุรินทร์ - เสียมเรียบ

4. ขอให้มีการความร่วมมือในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของไทย - กัมพูชา ให้มากยิ่งขึ้น

5. ประเด็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงบริเวณชายแดนไทย - กัมพูชา ประกอบด้วย การลักลอบค้าโค - กระบือ การลักลอบค้ายาเสพติด การลักลอบหลบหนีเข้าเมือง กลุ่มโจรติดอาวุธสร้างความเดือดร้อน การโจรกรรมรถยนต์ / รถจักรยานยนต์ข้ามแดน รวมทั้งการเปิดบ่อนการพนันบริเวณชายแดนปัญหาดังกล่าวเกี่ยวข้องกับความมั่นคงทุก ๆ ด้าน ทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และการทหาร

ปัญหาพื้นที่ชายแดนไทย - กัมพูชา : กรณีจังหวัดจันทบุรี

การดำเนินการกิจของคณะกรรมการการต่างประเทศ ร่วมกับผู้แทนรัฐสภาแห่งราชอาณาจักรกัมพูชา ร่วมกันในการพิจารณาศึกษาปัญหาพื้นที่ชายแดนไทย - กัมพูชา ณ จังหวัดจันทบุรี โดยได้มีการเดินทางไปศึกษาดูงานบริเวณจุดผ่อนปรนบ้านแหลม ตำบลเทพนิมิต อำเภอโป่งน้ำร้อน และจุดผ่อนปรนบ้านผักกาด ตำบลคลองใหญ่ อำเภอโป่งน้ำร้อน รวมทั้งการรับฟังสภาพปัญหาต่าง ๆ โดยมีประเด็นปัญหาที่สำคัญและข้อที่ควรพิจารณา ดังนี้

1. ปัญหาการหลบหนีเข้าเมืองของแรงงานกัมพูชา เนื่องจากชายแดนไทย - กัมพูชา ด้านจังหวัดจันทบุรี เป็นพื้นที่เกษตรกรรม และมีอุตสาหกรรมเกี่ยวกับอาหารทะเล ซึ่งต้องใช้แรงงานจำนวนมาก จึงทำให้มีการลักลอบใช้แรงงานกัมพูชาที่ผิดกฎหมาย แต่ค่าธรรมเนียมในการเข้ามาทำงานของแรงงาน ต่างชาติต้องเสียค่าใช้จ่ายสูง ไม่คุ้มกับค่าจ้างในการทำงานระยะสั้น ๆ จึงทำให้มีการลักลอบเข้ามาทำงานอย่างผิดกฎหมายเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ ยังมีขบวนการลักลอบนำแรงงานกัมพูชาหลบหนีเข้าเมืองเพื่อเดินทางไปชายแดนในจังหวัดอื่น ๆ โดยผู้แทนภาคเอกชน เสนอขอให้รัฐบาลได้ปรับปรุงแก้ไข กฎระเบียบเกี่ยวกับแรงงานต่างชาติ ในพื้นที่จังหวัดที่ยังมีความจำเป็นต้องใช้แรงงานต่างชาติให้สอดคล้องกับข้อเท็จจริงและสถานการณ์ในปัจจุบัน

2. ปัญหาอาชญากรรมและการปล้นสะดมของโจรกัมพูชา โดยมีการลักลอบนำอาวุธสงครามมาขายบริเวณชายแดนประเทศไทย และการนำรถยนต์ที่โจรกรรมออกไปขายในประเทศกัมพูชา ปัจจุบัน สถานการณ์ดังกล่าวดีขึ้น ส่วนการปล้นสะดมโดยใช้อาวุธสงคราม ณ ชายแดนด้านติดต่อกับเมืองพระตะบอง ปัจจุบันปัญหาดังกล่าวลดลงเป็นอันมาก และสามารถควบคุมสถานการณ์ได้ เนื่องจากความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างไทย - กัมพูชา สามารถติดต่อค้าขายกันได้ ปัญหาความมอดอยากของราษฎรกัมพูชาลดลง และหันมาประกอบอาชีพสุจริตเพิ่มขึ้น

3. ปัญหาบ่อนการพนัน โดยมีกลุ่มคนไทยไปร่วมมือกับผู้ว่าราชการกรุงไพลินเปิดบ่อนการพนันในฝั่งกัมพูชา ปัจจุบัน มีบ่อนการพนันด้านจังหวัดจันทบุรี 3 แห่ง ซึ่งมีปัญหาเช่นเดียวกันกับบริเวณชายแดนจังหวัดสระแก้ว และสุรินทร์

4. ศักยภาพการค้าชายของจังหวัดชายแดนจันทบุรี ควรเปิดเส้นทางบ้านแหลมหรือบ้านผักกาด - ไพลิน เนื่องจาก บ้านแหลมและบ้านผักกาด เป็นพื้นที่ที่มีความเป็นไปได้สำหรับการจัดตั้งพื้นที่เศรษฐกิจ โดยบ้านผักกาดเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพในการเชื่อมโยงกับระบบโครงข่ายถนนในกัมพูชา ควรจะมีการสร้างถนน มาตรฐานจากบ้านผักกาด อ.โป่งน้ำร้อน - กรุงไพลิน กัมพูชา ระยะทาง 20

กิโลเมตร และถึงพระตะบอง ระยะทางประมาณ 140 กิโลเมตร ซึ่งสามารถขยายการค้าไปสู่จังหวัดพระตะบองได้ง่าย

5. ควรมีการเปิดช่องทางความร่วมมือการค้าชายชายแดนด้านจังหวัดจันทบุรีที่ช่องฝักกาดและบ้านแหลม ให้เป็นด่านถาวร และควรเน้นเศรษฐกิจด้านการพัฒนาเกษตรร่วมโดยใช้พื้นที่จังหวัดจันทบุรีเพื่อส่งเสริมภาคอุตสาหกรรม และการท่องเที่ยว

6. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ควรสร้างความเข้มแข็งของชุมชน เพื่อเป็นพื้นฐานในการสร้างความสมานฉันท์และพึ่งพากันระหว่างชุมชนชายแดน เพื่อสร้างความยั่งยืนในชุมชนของทั้ง 2 ประเทศ ปัจจุบัน ราษฎรในพื้นที่ชายแดนมีความสัมพันธ์ฉันท์เพื่อนบ้านกันอยู่แล้ว แต่อาจจะเกิดปัญหาการใช้เส้นกติกโงงในทางการค้า ซึ่งเป็นเรื่องในระดับบุคคล

7. ควรใช้มิติทางการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม โดยอาจมีการร่วมมือและส่งเสริมพัฒนาในด้านการศึกษา วัฒนธรรม การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ของทั้ง 2 ประเทศ โดยจังหวัดจันทบุรีมีความพร้อมในด้านสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา

8. ในการสัมมนาปัญหาชายแดนไทย - กัมพูชา ณ จังหวัดจันทบุรี ทางฝ่ายไทยและผู้แทนฝ่ายกัมพูชาได้ร่วมลงนามในแถลงการณ์ร่วม (JOINT COMMUNIQUE) เพื่อแสดงเจตนาในการส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดี โดยจะร่วมกันส่งเสริมและผลักดันในเรื่องต่าง ๆ ได้แก่การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การสร้างโครงสร้างพื้นฐาน ทั้งทางบกและทางน้ำ การแก้ปัญหาทุ่นระเบิดการส่งเสริมการค้าชายแดน การส่งเสริมการท่องเที่ยว การส่งเสริมด้านสาธารณสุข การแก้ไขปัญหาแรงงาน และการส่งเสริมและพัฒนาสิ่งแวดล้อมร่วมกัน

ปัญหาพื้นที่ชายแดนไทย - กัมพูชา : กรณีจังหวัดตราด

การดำเนินการของคณะกรรมการการค้าต่างประเทศ ในการพิจารณาศึกษาปัญหาพื้นที่ชายแดนไทย - กัมพูชา ณ จังหวัดตราด โดยมอบหมายให้ผู้แทนคณะกรรมการได้มีการเดินทางไปศึกษาสถานการณ์ชายแดนด้านอำเภอบ่อไร่ บริเวณจุดผ่านแดนถาวรบ้านหาดเล็ก ต.หาดเล็ก อ.คลองใหญ่ และแลกเปลี่ยนความเห็นกับผู้แทนของจังหวัดเกาะกง พื้นที่โครงการสร้างนิคมอุตสาหกรรมท่าเรือเนินก๊กของจังหวัดเกาะกง และจังหวัดส่าสูต โดยมีประเด็นปัญหาที่สำคัญและข้อที่ควรพิจารณา ดังนี้

1. หมู่บ้านชายแดนกัมพูชา ของอำเภอส่าสูต จังหวัดพระตะบองเพิ่งตั้งเป็นหมู่บ้านมาได้ 2 ปี 2 เดือน ปัจจุบัน มีพลเมือง 27,800 คน มีโรงเรียนในระดับประถมศึกษาประมาณ 14 หลังโรงเรียนระดับมัธยมศึกษายังไม่มี มีองค์กรเอกชนเข้ามาให้การช่วยเหลือพัฒนา 4 องค์กร ปัจจุบันนี้ประชาชนชาวส่าสูตเดือดร้อน และขาดแคลนเกี่ยวกับการเลี้ยงชีพ ชาวส่าสูต จังหวัดพระตะบอง และชาวบ่อไร่ จังหวัดตราด มีการไปมาหาสู่กันมานานสินค้าต่าง ๆ ก็ซื้อจากไทยเป็นส่วนใหญ่ แต่เส้นทางในการขนถ่ายสินค้ายังไม่สะดวกควรมีการสร้างถนนสายด้านศาลเจ้า - ไปยังอำเภอส่าสูต ระยะทาง 38 กิโลเมตร และด้านเนิน 400- ไปยังส่าสูต ระยะทาง 18 กิโลเมตร จะทำให้เพิ่มมูลค่าการค้าชายแดนด้านบ่อไร่กัมพูชา

2. จากการศึกษาดูงานปัญหาชายแดน โดยพบปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างชายแดนระดับท้องถิ่น จำเป็นอย่างยิ่งที่หัวหน้าส่วนราชการระดับต่าง ๆ รวมทั้งหัวหน้าส่วนราชการของหน่วยงานที่ต้องสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน ควรให้ความสำคัญในการคัดเลือกผู้มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล เป็นนักการทูต นักประชาสัมพันธ์ มีมนุษยสัมพันธ์ และสามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับประเทศเพื่อนบ้านได้

3. ปัญหาแรงงานต่างด้าว เนื่องจากมีแรงงานต่างด้าวที่หลบหนีเข้ามาทำงานอย่างไม่ถูกต้องโดยมีข้อพิพาทก็คือ การที่ชาวกัมพูชาเข้ามาทำงานในไทย เนื่องจาก ปัญหาความยากจน และบางคนมาทั้งครอบครัวทำให้เกิดปัญหาต่อเนื่อง เด็กที่ติดตามพ่อแม่มาไม่ได้รับการดูแล ไม่ได้เรียนหนังสือ ซึ่งคนเหล่านี้เมื่อโตขึ้น ก็อาจเป็นอาชญากร สร้างความเดือดร้อนให้กับประชาชนไทยตามแนวชายแดนได้

4. ปัญหาเรื่องยาเสพติด ส่วนใหญ่จะเป็นพวกกัญชา ส่วนยาบ้าจับได้เป็นรายย่อย ๆ พบข้อมูลว่า นายทุนในการผลิตยาบ้าส่วนใหญ่จะเป็นคนไทย และจ้างชาวกัมพูชาเป็นผู้ผลิต

5. โครงการนิคมอุตสาหกรรมในเกาะกง พื้นที่ 1,500 ไร่ เพื่อรองรับอุตสาหกรรมเสื้อผ้าของเด็กเล่น ฯลฯ ซึ่งพื้นที่ตั้งจะอยู่บนที่สูงใกล้ทะเล หากมีการดำเนินการจะต้องมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมมาถึงไทย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการถ่ายเทของเสียลงทะเล หรือมลภาวะจากขยะของโรงงานอุตสาหกรรม

6. โครงการสร้างเขื่อนผลิตไฟฟ้าจากพลังน้ำสะตึงนัม ซึ่งเป็นโครงการความร่วมมือระหว่างรัฐบาลไทย - กัมพูชา ประกอบด้วยเขื่อน 3 เขื่อน ซึ่งก่อสร้างกันแม่น้ำสะตึงนัม อ่างเก็บน้ำและทางส่งน้ำสำหรับปล่อยน้ำมายังโรงไฟฟ้าอยู่ในประเทศกัมพูชา ส่วนสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ เช่น โรงไฟฟ้า อ่างเก็บน้ำ จะตั้งอยู่ในเขตประเทศไทย ซึ่งการดำเนินการโครงการมีโอกาสเป็นไปได้ทั้ง 3 เขื่อน โดยเฉพาะเขื่อนที่ 1 และ 2 มีความเป็นไปได้มากกว่าเขื่อนที่ 3 เพราะเขื่อนที่ 1, 2 สามารถส่งน้ำให้กับพื้นที่ชลประทานด้านตะวันออกของจังหวัดตราด เป็นพื้นที่ 112,000 ไร่ ปัญหาขณะนี้ คือ ต้องมีค่าใช้จ่ายในการกู้ระเบิด ซึ่งต้องใช้เงินเป็นจำนวนมาก (อัตราเฉลี่ยตารางเมตรละ 20 บาท) และรัฐบาลกัมพูชาต้องการให้โรงงานผลิตไฟฟ้าอยู่เขตกัมพูชา ในขณะที่ในระดับพื้นที่ของไทย เห็นควรผลักดันให้มีการสร้างโรงผลิตไฟฟ้าในประเทศไทย บริเวณตำบลซาราก ซึ่งจะทำให้กำลังผลิตกระแสไฟฟ้าสูงกว่าการตั้งโรงงานที่กัมพูชา เนื่องจากระดับน้ำกับระดับของโรงงานใกล้เคียงกัน จึงควรมีการพิจารณาและประสานงานระหว่างไทยกับกัมพูชาให้ชัดเจนอีกครั้ง

บทส่งท้าย

จากสภาพการณ์ในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา ต่อประเด็นเรื่อง ความสัมพันธ์และปัญหาพื้นที่ชายแดนไทย - กัมพูชา นั้น คณะกรรมาธิการการต่างประเทศ วุฒิสภา ใคร่ขอเสนอข้อสังเกตที่ควรพิจารณาดังต่อไปนี้

1. **ด้านการศึกษา** การพิจารณาเพิ่มการให้ความช่วยเหลือในด้านการศึกษาทุนการศึกษาแก่นักศึกษากัมพูชาน่าจะเป็นประเด็นที่ควรพิจารณาในเรื่องความสัมพันธ์ไทย - กัมพูชา เนื่องจาก การที่ประเทศไทยจะก้าวไปสู่อนาคตอย่างโดดเดี่ยวไม่น่าจะเป็นไปได้ การก้าวเดินพร้อมกันไปกับประเทศเพื่อนบ้านน่าจะเป็นแนวทางที่เหมาะสมมากกว่าจึงควรที่กรมวิเทศสหการและกระทรวงการต่างประเทศ

จะได้พิจารณาในเชิงนโยบายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการให้ทุนการศึกษาแก่นักศึกษากัมพูชา อันจะเป็นผลดีต่อประเทศไทยในระยะยาว

2. ด้านการสาธารณสุข จากการศึกษาและกัมพูชามีพรมแดนติดกัน การให้ความช่วยเหลือในด้านการสาธารณสุขมีความจำเป็นอย่างยิ่งโดยเฉพาะเป็นเหตุผลในด้านมนุษยธรรมอันจะส่งผลต่อประชาชนระดับล่างตามแนวชายแดน เนื่องจาก หากเป็นผู้ที่มีฐานะร่ำรวยก็สามารถเดินทางเข้ามาใช้บริการในโรงพยาบาลขนาดใหญ่ในเมืองใหญ่ของไทยหรือประเทศอื่นได้ หรือหากจะมองในเชิงเศรษฐกิจก็จะพบว่า โดยภาพรวมแล้วค่าใช้จ่ายที่โรงพยาบาลตามชายแดนใช้เพื่อรักษาผู้ป่วย ชาวกัมพูชานั้นน้อยมากเมื่อเทียบกับตุลการค่าที่ฝ่ายไทยได้เปรียบกัมพูชาตลอดมา แต่ก็ควรที่รัฐบาลและกระทรวงสาธารณสุขควรจะได้พิจารณาให้การสนับสนุนด้านงบประมาณต่อโรงพยาบาลตามแนวชายแดนเป็นการพิเศษเพื่อการนี้ด้วย

3. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อสนับสนุนความร่วมมือไทย-กัมพูชาด้านการค้า นั้น ศักยภาพการค้าชายของจังหวัดชายแดนไทย - กัมพูชา ควรมีการดำเนินงานในเรื่องโครงสร้างพื้นฐานเขตเศรษฐกิจร่วมระหว่างไทยกับกัมพูชา โดยการสร้างถนนเส้นทางสายอรัญฯ - ปอยเปต - เสียมเรียบ ระยะทาง 159 กิโลเมตร หรือเส้นทางรถไฟในกัมพูชาควรได้รับการซ่อมแซมและก่อสร้างใหม่ ให้สามารถส่งผ่านสินค้าและวัตถุดิบเข้าสู่ประเทศกัมพูชาได้ ด้านจังหวัดจันทบุรี ควรเปิดเส้นทางบ้านแหลมหรือบ้านผักกาด - ไพลิน เนื่องจากบ้านแหลมและบ้านผักกาด เป็นพื้นที่ที่มีความเป็นไปได้สำหรับการจัดตั้งพื้นที่เศรษฐกิจ โดยบ้านผักกาดเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพในการเชื่อมโยงกับระบบโครงข่ายถนนในกัมพูชา ควรจะมีการสร้างถนนมาตรฐานจากบ้านผักกาด-ไพลิน ระยะทาง 20 กิโลเมตรและถึงพระตะบอง ระยะทางประมาณ 140 กิโลเมตร ซึ่งสามารถขยายการค้าไปสู่จังหวัดพระตะบองได้ง่าย ควรที่กระทรวงการต่างประเทศและกระทรวงคมนาคมจะได้พิจารณารายละเอียดต่อไป

4. ด้านความมั่นคง ปัญหาความมั่นคงตามแนวชายแดนเป็นอีกเรื่องหนึ่งที่ต้องพิจารณาทบทวน โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อการกำหนดให้หลายพื้นที่เป็นพื้นที่ภายใต้กฎอัยการศึก ซึ่งการมีประกาศกฎอัยการศึกอาจจะเป็นอุปสรรคในการค้าชายตามแนวชายแดน เนื่องจาก สินค้าหลายชนิดเป็นสินค้ายุทธปัจจัยตามประกาศกฎอัยการศึกที่ห้ามมิให้ทำการค้าขาย ดังนั้น ฝ่ายความมั่นคงและฝ่ายทหารจะได้มีการทบทวนต่อการประกาศให้พื้นที่ชายแดนเป็นพื้นที่ตามประกาศกฎอัยการศึก โดยการยกเลิกประกาศกฎอัยการศึก อื่นๆ ในการยกเลิกประกาศกฎอัยการศึก นั้น หากเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบหรือเหตุที่ฝ่ายทหารกังวลว่าจะกระทบต่อด้านความมั่นคงก็สามารถออกประกาศกฎอัยการศึกเป็นคราว ๆ ไปได้

5. ด้านมนุษยธรรม ซึ่งเรื่องที่จะต้องมีการพิจารณาก็คือ เรื่องความปลอดภัยของประชาชนหลังสงคราม ก็คือ การทำลายทุ่นระเบิดเพื่อมนุษยธรรม จากการศึกษาพบว่า ยังคงมีทุ่นระเบิด ที่หลงเหลือจากสงครามจำนวนมากมายมหาศาล โดยเฉพาะตามแนวบริเวณชายแดนไทย - กัมพูชา ซึ่งคาดการณ์ว่าหากดำเนินการทำลายหรือเก็บกู้ทุ่นระเบิดด้วยอัตราที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน นั้น คงต้องใช้เวลาประมาณ 10 ปี สำหรับตามแนวชายแดนไทย และคงต้องใช้เวลานานไม่น้อยกว่า 30 ปี ที่จะดำเนินการในกัมพูชาให้แล้วเสร็จ จึงเป็นอีกเรื่องหนึ่งที่ทั้งสองฝ่ายจะต้องเร่งดำเนินการ โดยรัฐบาลไทยควรเพิ่มงบประมาณเพื่อการนี้ และมีข้อสังเกตที่สำคัญก็คือเจ้าของทุ่นระเบิดดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็น สหรัฐ ฯ รัสเซีย หรือจีน ควรจะต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อการเก็บกู้หรือทำลายทุ่นระเบิดเหล่านี้ด้วย

6. **ด้านแรงงาน** นั้น ยังมีปัญหาการหลบหนีเข้าเมืองของแรงงานกัมพูชา โดยเป็นแรงงานต่างด้าวที่ลงทะเบียนมาทำงานอย่างถูกต้องราว 3,700 คน แต่มีแรงงานต่างด้าวจริง ประมาณ 20,000 คน เนื่องจากแนวชายแดนไทย - กัมพูชาด้านจังหวัดจันทบุรี ตราด และสระแก้ว เป็นพื้นที่เกษตรกรรมและมีอุตสาหกรรมเกี่ยวกับอาหารทะเล และบางพื้นที่ เช่น จังหวัดตราด มีงานเกี่ยวกับอุตสาหกรรมการตากอาหารทะเลและการเก็บผลผลิตการเกษตรในช่วงฤดูผลไม้ช่วงสั้น ๆ (1-2 เดือน) ซึ่งต้องใช้แรงงานจำนวนมาก แต่ค่าธรรมเนียมนในการเข้ามาทำงานของแรงงานต่างชาติต้องเสียค่าใช้จ่ายสูง คู่กับค่าจ้างจึงทำให้มีการลักลอบเข้ามาทำงานผิดกฎหมายเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ ยังมีขบวนการลักลอบนำแรงงานกัมพูชาหลบหนีเข้าเมืองเพื่อเดินทางไปขายแรงงานในจังหวัดอื่น ๆ อีกทั้งกฎ ระเบียบ ค่าธรรมเนียมในการเข้ามาทำงานยังไม่สอดคล้องและไม่เหมาะสมในแต่ละพื้นที่ การที่ชาวกัมพูชาเข้ามาทำงานในไทย นั้น เนื่องจากปัญหาความยากจน ในบางครั้งมาทั้งครอบครัว ทำให้เกิดปัญหาต่อเนื่องตามมา เช่น เด็กที่ติดตามพ่อแม่มาไม่ได้รับการดูแล ไม่ได้เรียนหนังสือซึ่งคนเหล่านี้เมื่อโตขึ้นก็อาจเป็นอาชญากรสร้างความเดือดร้อนให้กับประชาชนไทยตามแนวชายแดนต่อไปได้ควรที่รัฐบาลจะได้พิจารณาปรับปรุง แก้ไข กฎ หรือระเบียบเกี่ยวกับแรงงานต่างชาติในพื้นที่จังหวัดที่ยังมีความจำเป็นต้องใช้แรงงานต่างชาติ ให้สอดคล้องกับข้อเท็จจริงและสถานการณ์

7. **ด้านเขตแดน** ในปัญหาการปักปันเขตแดนคงต้องมีการเร่งรัดในการดำเนินการปักปันเขตแดนต่อไป ซึ่งทั้งสองประเทศได้มีตัวแทนในเรื่องดังกล่าวทั้งระดับท้องถิ่นและภูมิภาคอยู่แล้ว แต่เนื่องจากระยะทางที่ยาวมากจึงคงเป็นไปในลักษณะที่ค่อยเป็นค่อยไป สิ่งที่ต้องพิจารณาในอันดับต่อไป ก็คือการพิจารณาถึงพื้นที่ทางทะเลในอ่าวไทย ซึ่งในหลายส่วนหลายบริเวณยังมีปัญหาเรื่องการทับซ้อนกันของพื้นที่ ดังนั้น ทางออกต่อประเด็นปัญหาดังกล่าว ควรจะได้พิจารณาถึงการทำประโยชน์ร่วมกันในทรัพยากรทางทะเล ซึ่งมีความเป็นไปได้ง่ายกว่าต่อการแบ่งปันผลประโยชน์ หรือใช้ประโยชน์ในทางทะเลร่วมกัน เช่น การทำประมงร่วม หรือการขุดเจาะน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ ในลักษณะ Joint Development Area เป็นต้น

8. **ด้านการท่องเที่ยว** ด้วยเหตุที่กัมพูชาเองมีทรัพยากรการท่องเที่ยวในเชิงวัฒนธรรมจำนวนมาก เช่น นครวัด นครธม ซึ่งคนทั่วโลกต้องการที่จะได้มีโอกาสชมเที่ยวชม รวมทั้งคนไทยเองด้วย ดังนั้น การสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น ที่พักเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว ถนนหนทางเพื่อไปยังแหล่งท่องเที่ยว การให้บริการด้านการสื่อสารโทรคมนาคม การอำนวยความสะดวกในการตรวจคนเข้าเมือง และอื่น ๆ ควรที่รัฐบาล(และ)ไทยจะได้ให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนให้ได้รับการพิจารณาอย่างเร่งด่วน ด้วยเหตุที่ความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวระหว่างไทย - กัมพูชา จะเป็นช่องทางการตลาดที่สำคัญ ที่จะช่วยขยายฐานนักท่องเที่ยวให้เดินทางมาเที่ยวทั้งในไทยและกัมพูชา

9. **ด้านสิ่งแวดล้อม** จากการศึกษาที่มีความพยายามในการเปิดการพัฒนาโดยการสร้างนิคมอุตสาหกรรมที่อาจส่งผลกระทบต่อประเทศไทย ควรที่รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของไทย จะได้ติดตามโดยใกล้ชิด แม้ว่าจะเป็นโอกาสที่ดีในการที่ภาคเอกชนจะได้ขยายการลงทุนไปยังกัมพูชาที่สามารถใช้สิทธิในเรื่อง GSP เพื่อช่วยในการส่งออกแต่อาจถูกตอบโต้ในเรื่องสิ่งแวดล้อมได้สิ่งสำคัญยิ่งกว่าก็คือมลพิษที่อาจจะเกิดขึ้นและส่งผลกระทบต่อประเทศไทย

10. **เรื่องด่วน** สิ่งที่จะควรจะได้พิจารณาโดยเร่งด่วน ก็คือ การเปิดจุดผ่อนปรนชั่วคราวเพิ่มขึ้น การยกระดับจุดผ่อนปรนชั่วคราวให้เป็นด่านชายแดนถาวรเพิ่มขึ้นตลอดแนวชายแดนที่มีความ

เหมาะสม รวมทั้งการขยายเวลาในการเปิด - ปิดด่าน ซึ่งต้องเป็นความตกลงร่วม 2 ฝ่าย ควรที่รัฐบาลไทยจะได้พิจารณาดำเนินการ เนื่องจาก การเพิ่มดังกล่าวจะเป็นผลดีต่อเศรษฐกิจในพื้นที่ชายแดน

11. **ปัญหาเรื่องบ่อนการพนัน** มีข้อคำนึงที่สำคัญก็คือ บ่อนการพนันตามแนวชายแดนที่อยู่ในฝั่งกัมพูชาจำนวนมากตามพื้นที่ที่มีการเปิดเป็นจุดผ่อนปรนหรือด่านชายแดนถาวรแนวชายแดนไทย ทั้งบริเวณพื้นที่ชายแดนจังหวัดต่าง ๆ ดังนี้

จังหวัดสระแก้ว

จำนวน 5 แห่ง ได้แก่ พาราไดส์พาลเลซ โกลเด้นคราวน์ คลับ กาสีโนปอยเปตรีสอร์ท สตาร์เวกัส และทรอปิคคานาร์คาสีโน ซึ่งทั้งหมดอยู่ตรงข้ามจุดผ่านแดนถาวรบ้านคลองลึก อ. อรัญประเทศ

จังหวัดสุรินทร์

จำนวน 1 แห่ง คือ กาสีโน รอยัล ริสอร์ทอินน์ ซึ่งอยู่บริเวณตรงข้ามจุดผ่อนปรนช่องจอม อ.กาบเชิง

จังหวัดจันทบุรี

จำนวน 3 แห่ง ได้แก่ กาสีโนบ้านแหลม - กร็อมเรียง อยู่บริเวณตรงข้ามจุดผ่อนปรนบ้านแหลม อ.โป่งน้ำร้อน ซีซาร์ อินเตอร์เนชั่นแนล และกาสีโนฟลามิงโกแอนด์ไฟลิ่งกรู๊ป ตรงข้ามจุดผ่อนปรนบ้านผักกาด อ.โป่งน้ำร้อน

จังหวัดตราด

จำนวน 1 แห่ง คือ กาสีโนของบริษัทเกาะกง อินเตอร์เนชั่นแนล ซึ่งอยู่บริเวณตรงข้ามจุดผ่านแดนถาวร บ้านหาดเล็ก อ.คลองใหญ่

โดยข้อพิจารณาที่สำคัญ ก็คือ บ่อนคาสีโนส่วนใหญ่เป็นของนายทุนไทย ร่วมกับกัมพูชา และชาติอื่น ๆ แต่นักการพนันเกือบ 100 % เป็นคนไทย ปริมาณเงินที่ไหลเข้า - ออกในแต่ละวันมีเป็นจำนวนมาก เป็นเรื่องหนึ่งที่ต้องพิจารณา

อย่างไรก็ตาม ปัญหาระหว่างประเทศนั้นมีความเกี่ยวเนื่องยึดโยงกับหลาย ๆ ปัจจัย จึงไม่อาจตัดสินใจอย่างโดด ๆ โดยไม่คำนึงถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้อง แต่อีกสิ่งหนึ่งที่ต้องพิจารณาก็คือ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา นั้น เป็นการดำเนินการโดยรัฐบาลผ่านกระทรวงการต่างประเทศ เป็นส่วนใหญ่ อันเป็นการสร้างความสัมพันธ์ในมิติที่ว่าด้วยตัวแทนของประเทศเท่านั้น ในขณะที่คณะกรรมการการต่างประเทศ ได้พิจารณาเห็นว่า การเปิดความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในทางนิติบัญญัติ นั้นเป็นมิติใหม่ในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและจะเป็นก้าวใหม่ที่สำคัญในการสถาปนาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแทนของประชาชนต่อประชาชน ทั้งยังจะเป็นการเปิดประตูไปสู่การสถาปนาความสัมพันธ์ในมิติใหม่ ๆ ต่อไป ไม่ว่าจะเป็นความสัมพันธ์ในมิติที่ว่าด้วยภาคเอกชนกับภาคเอกชน หรือความสัมพันธ์ในมิติที่ว่าด้วยความสัมพันธ์ในภาคประชาชนกับภาคประชาชนต่อไปนั่นเอง

ภาคผนวก

THAI NATIONAL ASSEMBLY LIBRARY

3961142476

**JOINT - COMMUNIQUE
BETWEEN
THE STANDING COMMITTEE ON FOREIGN AFFAIRS AND SENATORS
THE SENATE OF THE KINGDOM OF THAILAND
AND
THE 7th COMMITTEE OF THE SENATE, AND THE MEMBERS
OF THE HOUSE OF REPRESENTATIVES, THE KINGDOM OF
CAMBODIA**

This Joint Communique is agreed upon after the meeting and discussions at Chantaburi, Thailand during April 21-22, 2001, between the two Parliamentary Delegations, the Governor of Chantaburi Province, the local governmental and private sectors representatives, with the intention to promote for the better Cooperation, Coordination and Collaboration between the Kingdom of Thailand and The Kingdom of Cambodia in order to solve the border problems, for the well-beings of the peoples concerned, the representatives of both countries agree and desire to work together in supporting the future successes on the following issues.

- (1) We desire to promote human resource development and better educational opportunity for the children and youths of both countries in school and higher institutions, in both basic education and professional trainings.**
- (2) We desire to support all initiatives to develop the infra-structures of both countries, especially in regard to road construction from border points to tourist attractions in both countries.**
- (3) We desire to work in collaboration to support the demining activities along the border areas of both countries.**
- (4) We agree to promote trade activities along the border areas of both countries in connection with the problems of border passes.**
- (5) We shall promote and support tourist activities between the peoples of both countries.**
- (6) We desire to cooperate in the area of public health services for the well beings of the peoples of both countries.**
- (7) We shall support the protection and prevention of cross-border criminal problems of both countries.**

(Continue on Page 2)

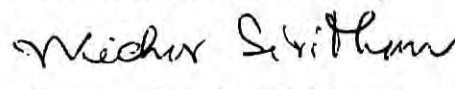
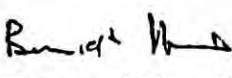
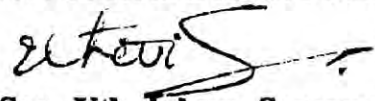
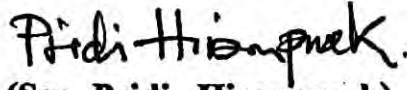

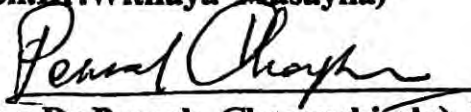
(Joint - Communique, Page 2)

(8) We shall support the effective measures for solving the labor problems along the border areas.

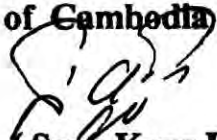
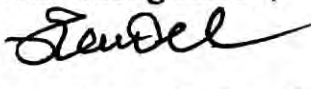

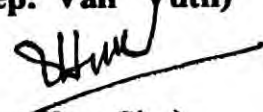

(9) We agree to support and accelerate the measures to protect environments of both countries.

Both parties agree to honor the above understandings and hereby affix our signatures in this Joint - Communique as follows:

Representatives of Thailand

- 1)
(Sen. Kraissak Choonhawan)
- 2)
(Sen. Dr. Wiboon Shamsheun)
- 3)
(Sen. General Wicha Siritham)
- 4)
(Sen. General Bundit Malaiarisoorn)
- 5)
(Sen. Uthairphun Sanguanserm Sri)
- 6)
(Sen. Pridi Hiranpruek)
- 7)
(Sen. Dr. Withaya Masayna)
- 8)
(Sen. Dr. Pensak Chagsuchinda)

**Representatives of the Kingdom
of Cambodia**

- 1)
(Sen. Kong Korm)
- 2)
(Rep. General Dien Dell)
- 3)
(Rep. Van Yuth)
- 4)
(Sen. Ung Sim)
- 5)
(Mrs. Ros Simara)

End of Joint-Communique

แถลงการณ์ร่วม

ระหว่างคณะผู้แทนกรรมการการต่างประเทศ วุฒิสภาแห่งราชอาณาจักรไทย

กับ

กรรมการที่ ๗ (การศึกษา ศาสนา วัฒนธรรมและการท่องเที่ยว)

วุฒิสภาแห่งราชอาณาจักรกัมพูชา

8 มีนาคม 2544

*****

คณะผู้แทนกรรมการการต่างประเทศ วุฒิสภาแห่งราชอาณาจักรไทย และกรรมการที่ 7 (การศึกษา ศาสนา วัฒนธรรมและการท่องเที่ยว) วุฒิสภาแห่งราชอาณาจักรกัมพูชา ประนามการทำลาย พระพุทธรูป ศิลปวัตถุ และ โบราณสถาน ซึ่งเป็นทรัพย์สินมรดกทางวัฒนธรรมของโลกและมนุษยชาติ โดยกลุ่มทาลิบันในประเทศอัฟกานิสถาน.

(นาย ไกรศักดิ์ ชุณหะวัณ)

สมาชิกวุฒิสภา

ประธานคณะกรรมการ

การต่างประเทศ

วุฒิสภาแห่งราชอาณาจักรไทย

(นาย กง กวม)

สมาชิกวุฒิสภา

ประธานคณะกรรมการที่ ๗

(การศึกษา ศาสนาวัฒนธรรมและการท่องเที่ยว)

วุฒิสภาแห่งราชอาณาจักรกัมพูชา

សេចក្តីប្រកាសព័រមានរួម

ខណៈ ៣ ២០២២

រវាងគណៈប្រតិភូគណៈកម្មការកិច្ចការបរទេសព្រឹទ្ធសភាព្រះរាជាណាចក្រថៃ និងគណៈកម្មការអប់រំ
ធម្មការ វប្បធម៌ និងទេសចរណ៍នៃព្រឹទ្ធសភាព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

គណៈប្រតិភូរបស់គណៈកម្មការកិច្ចការបរទេសនៃព្រឹទ្ធសភាព្រះរាជាណាចក្រថៃ និង គណៈកម្មការ
អប់រំ ធម្មការ វប្បធម៌ និង ទេសចរណ៍នៃព្រឹទ្ធសភាព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ផ្តោលទោសដល់ការបំផ្លិចបំផ្លាញ
ពុទ្ធបដិមាករជាសម្បត្តិវប្បធម៌ពិភពលោកទាំងមូល ដោយពួកគាត់បាន ដែលប្រព្រឹត្តនៅអាហ្សហ្គានីស្ថាន
Afghanistan.

ហត្ថលេខា

វិប្បធាន ឈុនហាចវ៉ាន់
សមាជិកព្រឹទ្ធសភា
ប្រធានគណៈកម្មការកិច្ចការបរទេស
ព្រឹទ្ធសភានៃព្រះរាជាណាចក្រថៃ

ហត្ថលេខា

គង់ គី
សមាជិកព្រឹទ្ធសភា
ប្រធានគណៈកម្មការអប់រំ ធម្មការ វប្បធម៌
និងទេសចរណ៍ព្រឹទ្ធសភានៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ต้นฉบับเป็นหน้าว่าง

21912 ฉ.2

สว	สำนักงานเลขาธิการ วุฒิสภา.
10	กองกรรมาธิการ
7.3	รายงานการพิจารณาเรื่อง
327.16	ความสัมพันธ์และปัญหาพื้นที่ชายแดน
2544	ไทย - กัมพูชา โดยคณะกรรมาธิการ
	ต่างประเทศ วุฒิสภา

